

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Jób D.aniel*
Cím: *Egy síkáló asszony*

Forrás: *Magyarország*

Bp

(Hely)

1919. 3. 7.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

361.1

Hely

Idő

" 1919 "

Személy

Helyszám

Egy síkáló-asszony

A nevét és a címét a Népjóléti Központnál láttam meg, egy *aktán*. Hadiözvegy, öt apró gyermekkel. Döbben már ott voltam özvegy Zsapka Józsefnél, Ilka-utca 33. sz. alatt.

Az ura postaszolga volt, Duklánál négy éve eltűnt. A posta segívezi az özvegyet, tizenöt korona segélyt kap az asszony, havonta, hatodmagával. Jut minden személyre havonta két korona ötven, vagyis naponta nyolc fillér.

Azelőtt mosni járt Zsapkáné, de a karja nem bírta, munkát keresett, most síkálni jár. Fizetése havonta száznegyven korona. Jut minden személyre naponta hetvenhat fillér.

A hetvenéves, legyöngült anyját is tartja Zsapkáné. Ő vigyáz a gyerekekre, mikor az anyjuk mos, meg síkál. Tehát heten vannak, nem hatan. Jut mindegyikre napi hatvanöt fillér.

Hogy tudnak élni? Hogy élnek?

Az asszony harminc éves, erőscsontu, testes, középtermetű, se nem szép, se nem csunya. A haja szép sötétszőke s a szeme is szép, barna, világos, szép szeme van, megvert, komoly, tiszta nézése.

Szabad-Batthyánban született, az apja, Koncz Mihály, cselédember volt, huszonhét éve, hogy meghalt. Kinél szolgált? — Emma Róza grófnénál, a vezetéknevét nem tudja, özvegyasszony volt. Onnan Föveny-pusztára kerültek, Fehérmegyébe, — kinél szolgáltak? — „nem tudom a nevét, zsidó volt.“ Tizenkilenc éves korában Sereglyésen ismerkedett meg a férjével. Zsapka József akkor még a vasutnál szolgált, Fehérvárott. Tíz éve, hogy hozzámént, „most májusban lenne tíz éve.“ Pestre jöttek, négy gyermekök lett, aztán kitört a háború s a férfi elment a csatába. (Az ötödik gyerek később született.)

A legidősebb gyermek kilenc éves, Máriának hívják, harmadik elemibe jár, a Herminán uton. „Szépen tud óvaszni“ — mondja az anyja és elhozatja az irkáját. Az első dolgozat címe: „Sándor a Mátrán.“ Pár sor az egész.

— Sándor az alföldi rónaságon született. Képzeltetik álmélkodását, mikor egy éjszakai utazás után egyszer csak a Mátra alatt találta magát. Az édesapja vitte oda.

Ennyi az egész. A végén egy nagy hárihas, ezt már a tanítónő írta oda. Kérem a gyereket, mi az, hogy alföld, kicsit gondolkozik, feleli, vármegye. Hát álmélkodás? — ezt már nem tudta.

A második dolgozat se rossz. Ez vers, a címe „Rezzenj bokor.“ Így szól: „Rezzenj bokor, — Zörögj avar, — Aki szomjas, jöjjön hamar, — Zsong a forrás ezüst habja, — Kristály gyöngyét adva adja.“ Kérem a lánykát, mi az, avar, nem tudja, — mi az, zsong, nem tudja. Az egész versből csak két szónak tudta a jelentését: forrás, az az, ahol sok víz van, és ezüst, az az, hogy lánc, vagy gyűrű.

A második gyerek nyolc éves, Pirosnak hívják, másodikba jár. A harmadik Józsi, hat éves, óvodába jár. A negyedik öt éves, Irén, ez nagyon beteg szegény. Mi baja? — a agyanyja azt mondja, nem tudjuk, a hasa eteg neki, az anyja tudja, hátgerinc-sorvasása van, így született szegényke. Orvos ír-e hozzá? Hogyne, egyetben vannak, Péter havonta öt koronát fizet.

két éves, ezt két évi gyász után szülte az anyja.

Az asszony reggel ötkor kel és éjjelkor még talpon van, mert éjjel szokott a gyerekekre mosni. A házbér nyolcvan korona negyedenként, és öt korona házmesterpénz, ezt havonta szép rendesen félreteszi Zsapkáné. Reggel ötkor takarít, megmosdatja és felöltözteti a gyerekeket, negyed hétkor elindul a hivatalába, az államvasuti fogyasztási szövetkezetbe, mert hétre már ott kell lenni, ott is takarítani. Délben egy óra felé jön haza, ebédet főz, kettőre visszamegy és ott tisztogat, meg sikál, meg küldöztetik hétig. Heten hálnak egy szobában, az asszony némi büszkeséggel mondja: „Kvartélyos nincs.“

Reggelire fekete hadikávét isznak, tisztán feketét, ami tej van, az a beteg gyerekeknek kell. Havonta tíz litert kapnak, literje egy korona hatvan. A beteg gyerek nem eszik mást. A tejet a házból kapják, a harmadik udvaron valami tej-elosztó van. Az ebédjük ezen a héten ez volt: hétfőn bablevés, kedden bablevés és fánk, szerdán krumplifőzelék, csütörtökön krumplileves, pénteken nokedli és bablevés. Husz vasárnap hoz az asszony, a szövetkezetben kapja, marhahus, egy kiló, persze pénzért, nyolc korona negyven. Kérdelem: hát a vacsora, feleli az asszony:

— Ami délről marad.

Fűszert alig vesznek. Barna liszt, kilója egy korona ötven, nullás liszt, kilója három korona husz. A hadikávét csomagja egy korona tíz. Zöldségekért a nagyobbik kislány jár a kofához, naponta harminc-negyven fillér. Petróleumot három litert kapnak havonta, literje hetven fillér. Legtöbbször csak egy-két órát ég a lámpa, különben sötétben ülnek, spórolni kell a világossággal. Fájuk nincs. Szenők van, ezt a posta útján kapnak. Méterje négy korona kilencven. Nagyon se-

gíti a családot az asszony két testvérje, azok is cseléd-emberek, zsirt küldenek, meg tojást, lisztet, diót, lekvárt, uborkát, paradicsomot, megymást.

A nagyobbik lány a ruháját az iskolában kapta, „mikor még a másodikba jártam“, — szóval tavaly. Cipőt is, de a cipő szétment, az anyja most csináltatott neki hatvannégy koronáért. Fehérneműjök mind rongy, „azelőtt még kapcának se lett volna jó“. Az ágyneműjök csiha nélkül. Azért minden héten inget váltanak a gyerekek. Minden szombaton a teknőben megfürösztí őket az anyjuk. Az asszony kinyitja a szekrényt, pár rongy között egy katona-köponyeg, meg egy férfi-nadrág, olyan árván, gazda nélkül, mivelhogy a gazda eltűnt.

A kis család összes vagyona ma negyvennégy korona, pedig még a hónap elején vagyunk. Zsapkáné mutatja a segélykönyvet. Többször tizenöt korona, legutoljára negyvenöt. Mondom: hát akkor nyolcvankilenc korona a vagyona.

— Nem, — mondja, — a pénzt még nem kaptam meg, csak tizedikén.

— Miért?

— Mert nincsen még számfejtve.

De azért nem panaszkodik. Újévkor száz korona külön segélyt kapott. Azelőtt kapott havonta 168 koronát a postán, meg családi pótlékot minden gyerek után száz koronát, meg a házbért is fizették. De két éve megvonták mindezt, és amikor folyamodott, elküldték azzal, hogy nem lehet segíteni, még az iratait is elvették. Az asszony anyja is kapott huszonhét éves fia után, aki Jablonkánál el-esett, — de utóbb ezt a segélyt is megvonták.

Sétálni szoktak-e? Idejárnak a gyerekek a grundra játszani. Kérdelem az asszonyt, hát moziba volt-e valaha? Mosolyog, háboru előtt volt egyszer, még az urával. Hát színházban? Igen, egyszer, lánykorában, — hogy mit játszottak, nem tudja, Blaha Lujza játszott. Olvasni? — nem igen szokok — feleli, — nem is igen tudok, csak két iskolát jártam, inkább

irni tudok, mint olvasni. Templomba a domonkosokhoz jár, oda se sűrűn, nem ér rá, — azt mondja: „vasárnap, akkor fózok a gyerekeknek.“ Hát ugy-e, azelőtt jobb volt, — kérdelem. Egyszerűen mondja:

— Bizony, lehetett mindentfélét kapni. Most meg semmit.

Nem állhattam meg, egy fölöslegeset is kérdeztem tőle:

— Boldogság?

A szemét előntötte a víz.

— Mikor az uram élt. Mikor hozzámentem.

— Jó ember volt?

— Jó, sose veszekedtünk.

Most indulnia kellett, hivatalba, hogy el ne késsen. Kendőt vesz, szép foszladozó vörös selyemkendőt, az álla alatt megkötí. Köpönyegje is van, jó bő, erős sötét szövetből. — Jó kabátja van, — mondom.

— Az uramé volt. Postás-kabát.

Az udvar sáros, de van már egy kis fénye a sárnak a naptól. Ilyenkor délben érzik már itt, hogy nemsokára tavaszodni kezd. Rengeteg gyerek zshivajozik az udvaron. Megolvasom, tizennégyen vannak, futkosnak, ugrálnak, lökdösődnek. Egy kisfiu egybeszahott kabát-nadrágban két puhafa-darabbal hegedülést játszik. Egy másik taknyos odafut hozzá, kis pufók angyal-kezével pofonvágja, s kikapja a kezéből az egyik lécet. Nagy bögés, „a Józsi elvette a muzsikámnak a fáját.“ Egy kislányon fehér hermelin-bunda van, nem egészen fehér és nem egészen hermelin, olyan, mintha egy fehérszörű kutya jó alaposan befeküdt volna a sárba. Egy mezitlábás kisfiu katona-sapka van, az ellenzője háromnegyed részben leszakadt és belelóg a szemébe. Többen fél-lábon sántikálva egy ablak kitorított darabká-jával iskolát játszanak. Egy megkergült kakas fut el az elzüllött, rozsdás tejes-kannák között. Hátrább két daxli sütkérezik a gyenge nap-ban, mindakettő áldott állapotban.

Megy a postáskabátban az özvegyasszony, sikálni.